

3. Українська Біржа [Електронний ресурс] // [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ : Українська біржа. – 2008-2018. – Режим доступу: <http://www.uk.ua/ru/issues.aspx>
4. Mangram M. E., A simplified perspective of the Markowitz portfolio theory // Global Journal of Business Research. – vol. 7, №1. – 2013. – pp. 59-70.
5. Прімерова О. К. Особливості розвитку фондового ринку України // Ефективна економіка. – 2016. - №5. - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4948>.
6. I.Lukianenko., R.Semko. Monetary policy and fluctuations on Ukrainian's stock market // Economy and forecasting.- 2012., № 4. - С.110-122.

ПОКИДЬКО А. П.
Студентка 4 р. н., НаУКМА

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОУЗГОДЖЕНОСТІ ФІСКАЛЬНОЇ ТА МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Головними завданнями державного регулювання економіки є забезпечення макроекономічної стабільності та сприяння економічному зростанню. У реалізації макроекономічної політики основними засобами є монетарна та фіскальна політика. Як показав досвід нашої країни, неправильне поєднання заходів грошово-кредитної та бюджетно-податкової політик можуть не тільки нівелювати позитивні ефекти одна одної, а й погіршити економічну ситуацію. До того ж на господарську кон'юнктуру України суттєво впливають світові процеси, що створює додаткові ризики для макроекономічної стабільності, а отже, ускладнює її досягнення та підтримку. Тому для подальшого дієвого застосування комплексу фіскальних і монетарних інструментів необхідним є дослідження проблем взаємоузгодженості складових макроекономічної політики.

Розглянемо причини неефективної взаємодії фіскальної та монетарної політики:

1. Відмінності у часових лагах складових макроекономічної політики. Фіскальній політиці притаманні значно триваліші внутрішні лаги порівняно з монетарною політикою. Для зміни її інструментів і заходів потрібно змінювати законодавчі документи. Цей процес є дуже повільним і складним, бо в ньому приймають участь багато інстанцій, зокрема Кабінет Міністрів України та Верховна Рада України.

Грошово-кредитній політиці характерні більш коротші внутрішні лаги: Правління Національного банку України може змінити рішення щодо монетарних заходів дуже швидко. Але в порівнянні з фіскальною політикою вона має довші зовнішні лаги, тому що між ціллю і заходами існує складний причинно-наслідковий зв'язок.

2. Процес прогнозування макроекономічних показників та розробки програм макроекономічної політики. Виникали певні суперечності, пов'язані з термінами обміну інформацією між Національним банком України, Кабінетом

Міністрів України, Міністерством фінансів та Верховною Радою. Національний банк України був вимушений розробляти проект Основних засад грошово-кредитної політики в умовах повної невизначеності фіскальної політики та основних прогнозних макропоказників. Ці технічні неузгодженості у процесі обміну інформацією було усунено.

3. Багато пріоритетність грошово-кредитної політики. До запровадження режиму інфляційного таргетування, основними цільовими орієнтирами монетарної політики були: монетарна база, грошова маса, обмінний курс та індекс споживчих цін. Але одночасне їх досягнення є неможливим через проблему неузгодженості цих показників.

4. Нерівномірність фіскальної політики протягом року. Така ситуація сталася у 2017 році: хоч дефіцит державного бюджету перебував в допустимих межах протягом більшої частини року, але наприкінці року стрімко збільшилось витрачання бюджетних коштів. Це створило додаткові ризики для основної цілі грошово-кредитної політики.

Однією з проблем взаємоузгодженості складових макроекономічної політики є їх взаємодія за моделлю Штакельберга, коли немає рівноправності у розподілі сфер впливу цих політик. Така форма взаємодії була характерною для України у 1992-1995 роках, коли Національний банк України був підпорядкований політиці уряду. Ця «фіскальна зверхність» призвела до гіперінфляції, що супроводжувалася скороченням виробництва.

Ще однією проблемою взаємоузгодженості грошово-кредитної та бюджетно-податкової політик є правильно підібрана комбінація типів цих політик. Комбінацій є чотири:

Комбінація 1. Фіскальна та монетарна експансія

Комбінація 2. Фіскальна та монетарна рестрикція

Комбінація 3. Фіскальна експансія та монетарна рестрикція

Комбінація 4. Фіскальна рестрикція та монетарна експансія

У результаті дослідження досвіду України в проведенні макроекономічної політики було визначено, що для нашої країни були характерні такі поєднання:

Комбінація 1. Фіскальна та монетарна експансія. Така комбінація була притаманна для України у 1992-1996 роках та у 2004-2007 роках. М'яка бюджетно-податкова політика формує високі інфляційні очікування в економічних суб'єктів, що збільшує ризики для цінової стабільності, а заходи стимулюючої грошово-кредитної політики тільки їх підсилюють.

Комбінація 3. Фіскальна експансія та монетарна рестрикція. Проводились у 1997-1999 роках, у 2008-2009 роках, у 2010-2013 та 2014-2017 роках. Експансивні бюджетно-податкові заходи не призводять до стабілізації економіки, а високий рівень дефіциту бюджету створює додаткові перешкоди для основної цілі грошово-кредитної політики.

Комбінація 4. Фіскальна рестрикція та монетарна експансія. Використовувались з 2000 року по 2003 рік. Така комбінація політик є ефективною для України, бо створює умови, що забезпечують макроекономічну стабільність і сприяють економічному зростанню. Зокрема,

помірну інфляцію, підвищення платоспроможності та розширення доступу до фінансових ресурсів.

Отже, для гармонійного поєднання складових макроекономічної політики важливими є:

- правильна комбінація фіскальної та монетарної політик;
- врахування часових лагів;
- досконалий процес розробки проектів фіскальної і монетарної політик та прогнозування макроекономічних показників;
- єдина пріоритетна ціль грошово-кредитної політики;
- фіскальна рівномірність протягом року.

Список використаних джерел

1. Вдосконалення координації грошово-кредитної та фіскальної політики: Інформаційно-аналітичні матеріали. Вип. 5. / за ред. В.І. Міщенко, О.П. Жак, Д.С. Попов та ін. – К. : Національний банк України, Центр наукових досліджень, 2006. – 115 с.
2. Серебрянський Д. Взаємодія фіскальної та монетарної політики в умовах фінансової стабілізації економіки України / Д. Серебрянський, А. Капелюш // Вісник Національного банку України. - 2015. - № 6. - С. 22-28.
3. Лук'яненко, І., Віт, Д. (2017). Системний аналіз формування державної політики в умовах макроекономічної дестабілізації.
4. Lukianenko I. H. Monetary and Fiscal Policies Interaction in Ukraine / I. H. Lukianenko, P. A. Dadashova // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – Т. 5. – с. 275–307.
5. Прімерова О. К. Особливості монетарної політики в Україні на сучасному етапі [Електронний ресурс] // Ефективна економіка: електронне наук. фахове вид. – 2017. – №. 10.
6. Лук'яненко І.Г . Напрями реформування бюджетно-податкової системи в Україні/ І.Г. Лук'яненко// Економіка, Фінанси, Право, Київ, 2004.- № 6.- С.26-32.

ПРИМЄРОВА О. К.,
Доцент кафедри фінансів НаУКМА
ВАСИЛЬЧУК В. В.
Аспірантка кафедри фінансів, НаУКМА

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЕФЕКТИВНОЇ ДЕТИНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Тіньова економіка в Україні є одним з головних бар'єрів підвищення конкурентоспроможності країни, зростання соціальних норм життя населення та інтеграції до ЄС. Частка тіньової економіки в Україні згідно різних обрахунків становить 35-50 % від офіційного валового внутрішнього продукту, що є критичним для економічної безпеки країни. Функціонування тіньової економіки є реальною загрозою економічної безпеки України, оскільки вона деформує ринкові інститути, призводить до виникнення протиріч між суб'єктами господарювання і державою, створює високий інвестиційний ризик,